

SZÓ- ÉS SZÓLÁSMAGYARÁZATOK

Szólásmagyarázatok. *Ha van szalma a faludban, ne menj a szomszédba szénáért.* — Ez a szólás azokat az időket idézi, amikor még minden falu a maga életét élte, az otthon, a családi tűzhely volt a minden, és kimondhatatlan gyönyörűség és büszkeség töltötte el a szíveket, ha a maguk falujára gondoltak, vagy arról volt szó. Amikor még nem vágtak neki a világnak, hogy jobb megélhetéshez jussanak. A tökéletes lokálpatriotizmus (!) hangja szólal meg szólásukban is, mely arra tanít, hogy saját falunkban a kevesebb is jobb, mint másutt a több. (Adatközlő Felleg Károly 55 éves gazdálkodó, Tiszabecs.)

Na lú, kell zab? — Olyankor mondják, amikor teljesen tiszta, világos a helyzet, illetve visszautasíthatatlan ajánlatról van szó, és a kérdésre nincs más válasz, csak igen, ahogy a ló is

mindig örömmel veszi, ha zabbal kínálják. (Adatközlő Irényi Zoltán 40 éves gazdálkodó, Botpalád, Szatmár m.)

Nekem mondd, parasztnak, hogy file (füle) van a malacnak? — Hozzáértőnek, tapasztalt embernek felesleges nyilvánvaló, közismert dolgokat fejtegetni, magyarázni. (Adatközlő Irényi Zoltán 40 éves gazdálkodó, Botpalád, Szatmár m.)

Őrnek, Vajának. — Őr és Vaja szomszédos települések Szabolcs Szatmárral határos részén. Az utóbbi főként az egykor ott honos Vay (ejtsd: vaji) családról, illetve máig fennmaradt várúkról nevezetes. Itt, ebben a várban találkozott II. Rákóczi Ferenc fejedelem Pálffy Jánossal, a császári hadak főparancsnokával 1711. januárjának utolsó napján. — Az idézett szólás jelentése: egyenesen, toronyiránt, se jobbra, se balra, előre, mindenén keresztül; ugyanaz tehát, mint a tájon hasonló értelemben használt másik: árkon-bokron, tőkön-paszulyon. (Adatközlő Kovács Lászlóné 45 éves tanárnő, Vaja.)

KÁVÁSSY SÁNDOR